

JAUME DE PUIG I OLIVER

DOCUMENTS INÈDITS REFERENTS A NICOLAU EIMERIC
I EL LULLISME

Fins al moment present s'han pogut detectar cap a dos-cents documents referents a l'inquisidor gironí Nicolau Eimeric, que foren editats per diferents autors, antics i moderns, en temps i contextos també diversos. Alguns dels autors més recents que han exhumat documentació eimericiana s'han limitat a voltes a assenyalar certes peces sense publicar-les.¹ Potser són documents poc importants perquè hagin de ser incorporats a segons quines col·leccions documentals; en canvi, són peces valuoses per a l'estudi d'Eimeric i, des d'aquest punt de vista, és una llàstima que romanguin inèdites, sobretot tenint en compte la importància cabdal de la figura d'Eimeric en relació amb el lullisme i la seva història.

Presentem avui un recull de documents eimericians, la major part provinents de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, dels quals alguns pertanyien al grup dels descoberts i no publicats, i els altres els hem trobats quan resseguíem el treball dels investigadors que ens han precedit en l'interès pel dominicà de Girona. Sigui, doncs, per a ells el mèrit que els correspon i per a nosaltres la responsabilitat de prosseguir una tasca de molt no completa.

1. El primer document, de 28 de maig de 1380, esguarda el menoret fra Jaume de Xiva, el qual, més tard, intervindrà d'una manera activa en les gestions que les autoritats municipals de València i Barcelona menaran contra Nicolau Eimeric a la Cúria d'Avinyó, com a conseqüència del procés iniciat pels lullistes valencians contra l'inquisidor Eimeric.² El document

1. Joan AVINYÓ, *Catàlech de Documents lulians*, dins «BRABLB», VI (1911-1912), 400-403, esmenta els documents 2, 4, 14 i 18; J. VINCKE, *Zur Vorgeschichte der Spanischen Inquisition in Aragon, Katalonien, Mallorca und Valencia während des 13. und 14. Jahrhunderts*, Bonn 1941, 125, assenyala el document 3.

2. Per a aquest procés, cf. el nostre *El procés dels lullistes valencians contra Nicolau Eimeric en el marc del Cisma d'Occident*, dins «Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura», LVI (1980), 319-463. Per a Jaume de Xiva, cf. A. IVARS, *Los jurados de Valencia y el inquisidor fray Nicolás Eymerich*, dins «Archivo Ibero-

mostra l'interès que el primogènit de Pere III, el futur rei Caçador, tenia per Jaume de Xiva. Sens dubte aquest formava part dels cercles influents sobre el duc de Girona, i per això veiem com el príncep havia intervingut prop del rei de França i del Canceller de la Universitat de París perquè aquesta conferís el magisteri en teologia al menoret valencià, malgrat que encara no havia passada l'escolaritat necessària per a obtenir-lo. Una nota marginal, però, ens fa entendre que la petició fou desoïda, i s'atribueix el fracàs de la gestió al fet que Jaume de Xiva fos mendicant. De fet, era norma de la Universitat de París de resistir les pressions de tota mena, llevat les papals, per a conferir graus dispensant l'escolaritat.³

2. El segon document, de l'11 de març de 1381, ja havia estat publicat, en nota i fragmentàriament, per Rubió i Lluch.⁴ És una ordre del rei Pere al seu primogènit manant-li de detenir l'inquisidor i prohibint de donar-li guiatge. L'estil sec de la carta evidencia que el rei és ben conscient de la parcialitat que el primogènit sentia vers Nicolau Eimeric. En aquest afer, com en tants d'altres, Pere III i el seu fill tenien en aquells moments polítiques contraposades.

3. El tercer document és una carta del primogènit Joan al col·legi cardenalici, en la qual recomana Nicolau Eimeric i demana que el promoguin de seguida que l'ocasió es presenti. Aquesta carta és continuació d'una gestió feta pel primogènit, també epistolarment,⁵ prop del papa Climent VII a favor d'Eimeric. Quan el primogènit escriu aquestes dues missives, el 16 de novembre de 1384, pesava sobre Eimeric l'exili que des del 1375 li havia estat imposat per Pere III.⁶ La gestió del primogènit és una nova instància, al cap d'un any d'haver demanat a Climent VII, el 12 de desembre de 1383, que fes bisbe l'inquisidor.⁷ L'amistat del primogènit envers Eimeric atenuava d'alguna manera el rigor amb què Pere III

Americano», VI (1916), 112-126; *Adiciones al artículo «Los jurados de Valencia y el inquisidor fray Nicolás Eymerich»*, dins «Archivo Ibero-Americano», XV (1921), 217; A. RUBIÓ I LLUCH, *Documentos per l'història de la cultura catalana mig-eva*, I, 368-370; F. D. GAZULLA, *Historia de la falsa bula a nombre del papa Gregorio XI, inventada por el dominico fray Nicolás Aymerich contra las doctrinas lulianas*, Palma 1910, 104-107.

3. Cf. DENIFLE-CHÂTELAIN, *Chartularium Universitatis Parisiensis*, t. III, París 1894, IX-X.

4. Cf. RUBIÓ I LLUCH, *o. c.*, I, 261.

5. Publicada per VINCKE, *o. c.*, doc. 115, p. 125.

6. Cf. RUBIÓ I LLUCH, *o. c.*, I, 126.

7. Cf. VINCKE, *Lull und Eymerich*, dins «Estudis Franciscans», XLVI (1934), 415-416.

l'havia frapat. A dos anys de la mort del Cerimoniós, les relacions entre el qui havia de succeir-lo i Nicolau Eimeric no podien ser més positives.

4. El quart document ens transporta a la primeria del regnat de Joan I. La Corona d'Aragó ha acceptada l'obediència avinyonesa, Eimeric torna a actuar com a inquisidor al seu país i el nou rei li reconeix el sou que el seu pare havia fixat com a retribució pel càrrec d'inquisidor general.⁸ És la plena normalitat en la situació personal de Nicolau Eimeric i el retorn a les seves activitats.

5. Els documents 5-9 formen una unitat: són datats a Saragossa el 23 de juliol de 1388 i contenen les primeres mesures del mateix rei Joan I contra Nicolau Eimeric arran del procés que els lullistes valencians mouen contra l'inquisidor el juny d'aquell any. Sabíem que entre l'agost i el setembre de 1388 Eimeric havia fugit de València.⁹ El document 6 ens dóna la raó del perquè de la seva fugida: el rei li mana d'absentar-se de València i de no tornar-hi fins a nova ordre, després que s'haurà informat de les acusacions dels valencians. Com a conseqüència d'aquesta mesura, el rei ordena al governador del Regne de València que executi el bandejament d'Eimeric (doc. 7) i que es procurin, tant ell com els seus oficials, els processos que l'inquisidor ha seguit instruint secretament després que la ciutat de València el recusà, i que els lliurin al cardenal Jaume d'Aragó (doc. 8). Al cardenal oncle seu, el rei li demana que no sostingui en endavant cap activitat processal d'Eimeric (doc. 9). Finalment el rei s'adreça al papa i demana que Nicolau Eimeric sigui separat del seu càrrec (doc. 5). La insistència del rei acusant Eimeric davant Climent VII de venalitat, rapacitat i corrupció pot encobrir una de les causes principals de l'enfrontament entre l'inquisidor i la Cort: la qüestió lullista, la qual des del punt de vista doctrinal encara estava tal com l'havia deixada la butlla de Gregori XI *Conservationi puritatis catholice fidei*, de 1376, que a la Corona d'Aragó mai no fou acceptada amb cap entusiasme.

6. Els documents 10-11, de 18 de novembre de 1390, provenen de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB) i són la continuació

8. Pere III havia assignat cent lliures barcelonines de sou a Guillem Costa el 1345, a Nicolau Rossell el 1351 i a Bernat Ermengol el 1358; cf. VINCKE, *o. c.*, 81, 93. El document que publiquem ens assabenta que el 1357 el mateix sou havia estat assignat pel rei a Nicolau Eimeric. Però l'any 1359, quan Eimeric reprèn el càrrec després d'una breu interrupció, Pere III només li assigna 50 lliures barcelonines anuals; cf. VINCKE, *o. c.*, 93.

9. Cf. el nostre article citat més amunt, p. 331.

d'un altre que havia publicat F. D. Gazulla,¹⁰ en el qual els consellers de Barcelona escrivien al papa i li demanaven que executés la sentència recaiguda sobre Eimeric pels seus excessos contra Pere Çaplana, rector de Cilla, al Regne de València. Els consellers envien còpia de la lletra als cardenals Jean de Brogny (*Vivariensis*), Nicolau de Brancatis (*Albanensis*) i Guillaume Noëllet (*de Sancto Angelo*),¹¹ bo i demanant-los que intervinguin a favor del dit rector.

7. El document 12 és el complement d'un altre que ja fou publicat al seu dia¹² i que constitueix un dels actes més estranys de Joan I. En el ple de la pugna entre Eimeric i els lullistes, per causes que la documentació fins ara coneguda no aclareix, el rei envia al papa una fervent recomanació a favor de Nicolau Eimeric, pregant-li que no faci costat als seus acusadors. Ja fos per por, ja per política, ja suggestionat pel mateix Eimeric, aquest acte del rei retardà dos anys l'exili que el monarca finalment va veure's obligat a infligir a l'inquisidor. En un altre lloc vam insinuar que aquest acte del rei podia haver estat determinat pels difícils equilibris a què obligava la complicació de la qüestió cismàtica.¹³ També és possible que la causa en fos la inestabilitat psicològica del rei o el fruit d'una oportuna i hàbil pressió, les quals no haurien deixat rastre documental de cap mena.

8. El document 13, de 7 de juliol de 1391, prové de l'AHCB i dóna raó de l'actitud que prengué en aquesta època el Consell barceloní contra Eimeric. El document informa que els consellers foren requerits pels jurats de València perquè s'afegissin a llur acció prop del papa contra l'inquisidor, mitjançant els serveis de fra Jaume de Xiva, que la ciutat de València enviava a la Cúria d'Avinyó. La reacció del Consell no podia ser més falaguera: «que en aquest cas la ciutat de Barchinona faça un braç e un cor ab la dita ciutat de València e que lo dit cas sia supplicat a nostre senyor lo papa que sia enquerit contra lo dit mestre Nicolau dels excesses e enormes crims qui.s diu ésser per ell perpetrats». Referent a l'obra de Lull, que Jaume de Xiva també ha de defensar a la Cúria, els consellers tornen a insistir que el seu examen sigui confiat a experts «de aquesta província». Notarem que en aquest document, com en d'altres ja publicats, Jaume de Xiva és anomenat «doctor en sancta theologia». O ell o el rei es devien basquejar per obtenir el que onze anys abans havia estat impossible. Amb la

10. Cf. GAZULLA, *o. c.*, 99-101.

11. Cf. C. EUBEL, *Hierarchia Catholica Medii Aevi. I. 1198-1431*, Münster 1898, 21, 26, 27.

12. VINCKE, *o. c.*, doc. 128, pp. 136-137.

13. Cf. el nostre article, citat més amunt, pp. 380-385.

publicació d'aquest document municipal barceloní, completem el xv del recull de Gazulla,¹⁴ explicant-ne els preliminars històrics.

9. El document 14 és potser el més interessant de tots, encara que no esmenti ni una sola vegada el nom de Nicolau Eimeric. Primerament hem de remarcar que és un document expedit des del mateix lloc i el mateix dia que la carta del rei al veguer i als oficials de Lleida contra Nicolau Eimeric publicada per Gazulla:¹⁵ Sant Cugat del Vallès, 12 de setembre del 1392. El destinatari és Francesc de Llúria, donzell de València, que el document descriu com a «fidelis domesticus noster, satis edoctus in arte generali ... et aliis libris ... magistri Raymundi (Llull)». Francesc de Llúria, doncs, és un lullista i a ell s'adreça Joan I el mateix dia que pren diverses mesures contra Nicolau Eimeric, per tal de donar-li llicència de formar una escola de lullistes que poguessin ensenyar l'art i la filosofia lullianes, així com les arts liberals exposades a la manera de Llull, en tots els seus regnes i terres. També li dóna llicència perquè formi una escola d'experts en l'art de medicina i cirurgia lullianes, els quals puguin exercir amb tota normalitat dins la jurisdicció de la Corona. Vet ací el contingut del document.

Al final una nota subscripta ens fa saber que el 15 de desembre de 1393, ben bé un any després, el rei va concedir una llicència idèntica a fra Pere Rossell, ermità, lullista notori, que havia tingut oberta escola lulliana a Alcoi i havia estat perseguit i asprament blasmat per Nicolau Eimeric, fins al punt d'haver hagut de fugir a Roma.¹⁶ Quan el rei atorgava llicència d'ensenyar el lullisme a Francesc de Llúria, potser Pere Rossell encara no havia tornat del seu exili voluntari. Però si tenim en compte que Rossell era un dels caps espirituals del lullisme valencià i li fou atorgada llicència d'ensenyar el lullisme amb els mateixos termes que a Francesc de Llúria, hem de concloure que aquest era un lullista notable, qui sap si tant o més important que Rossell. A més, tal com vam exposar en un altre lloc,¹⁷ Rossell fou un lullista tocat de l'esperit del beguinatge —i Nicolau Eimeric l'anomena cabalment «begardus» en el *Dialogus contra lulistas*.¹⁸ Ara bé, el document que avui publiquem ens assabenta que Francesc de Llúria havia estudiat la medicina i la cirurgia lullianes «ut inde opera caritatis ob Dei reverentiam in egrotantes, precipue pauperes et egenos, exercere possesit, prout facitis quotidie, experientia docente». Aquest detall ens revela que

14. Cf. GAZULLA, *o. c.*, 104-107.

15. *Ib.*, 107-109.

16. Cf. el nostre article, citat més amunt, especialment pp. 348-349, 369 i 374.

17. *Ib.*, 348-349.

18. «Quidam modernus heremita begardus, frater Petrus Rossell»: BNP ms. lat. 1464, f. 74°.

Llúria era tan beguí com Pere Rossell, perquè ja és sabut que l'atenció als pobres era una característica del beguinatge¹⁹ i a València precisament aquesta tradició beguina havia tingut un remarcable precedent en l'hospital dels pobres fundat per Jaume Just.²⁰ D'altra banda, no deixa de ser un detall ben curiós que Francesc de Llúria hagi estudiat la medicina i la cirurgia lullianes per tal de capacitar-se en la seva activitat a favor dels malalts pobres. És una prova més de la imbricació del beguinatge i del lullisme de finals del segle XIV.²¹ Resumint, Pere Rossell i Francesc de Llúria pertanyen al grup lullista valencià que és a l'origen de la desfeta d'Eimeric, tal com vam dir en un altre lloc.

La llicència de Joan I, just al principi, reproduïx *in integro* la que el 10 d'octubre de 1369 Pere III havia donat al mercader de València Berenguer de Fluvià, atorgant-li permís de divulgar i ensenyar el lullisme. Aquest document del Cerimoniós ja havia estat publicat, amb la indicació que era contingut dins la carta del rei Joan que avui editem i que aleshores no fou editada.²² L'escrit del rei Pere és ple a vessar d'orgull nacionalista i conté un dels elogis més encesos que mai s'hagi fet de Llull i del seu pensament. Pere III no pot amagar la satisfacció que li produeix el fet que «in dictione nostra et tam novissimis temporibus repertus fuerit tam excellentis doctrine et ingenii doctor qualis predictus magister Raymundus, tamque excellens scientia in ipsa dictione nostra originem habuerit...». Entre 1369 i 1392 ha tingut lloc l'atac d'Eimeric contra Llull i el lullisme, que encara no s'ha resolt a favor de ningú; per això Joan I eludeix complicacions doctrinals i no comprèn en la seva llicència l'autorització d'ensenyar la teologia lulliana, afegint que sobre aquest punt particular és el papa qui ha de dir l'última paraula.

Notarem finalment que aquesta concessió reial és gairebé equivalent a la instauració d'una facultat lulliana en la persona de Francesc de Llúria, puix que li és reconeguda competència per habilitar també altres lullistes perquè ensenyin la doctrina de Ramon Llull a tota la Corona d'Aragó. En la provisió reial no hi ha només el testimoni de l'ardor amb què la monarquia assumeix la causa lulliana; cal veure-hi també la reacció, inspirada sens dubte pel partit lullista, contra la fredor amb què les facultats de teologia i arts solien acollir les doctrines de Llull.

Una última remarca sobre Francesc de Llúria. En el treball sobre el

19. Cf. el nostre article, p. 348.

20. Per a fra Jaume Just, cf. J. M. POU I MARTÍ, *Visionarios, beguinos y fratricelos catalanes (siglos XIII-XIV)*, Vic 1930, 200-206.

21. Cf. el nostre article, més amunt citat, pp. 363-364.

22. Cf. GAZULLA, *o. c.*, 62-63. El document original és a l'ACA, Canc., Reg. 917, ff. 213^v-214^r.

lullisme valencià de finals del segle XIV i Nicolau Eimeric que hem al·legat en aquestes notes vam utilitzar com a font el ms. 1167 de la Biblioteca de Catalunya, en el qual és abundantament documentat un fervent lullista valencià anomenat Francesc de Luna.²³ Com ja vam dir oportunament, el ms. 1167 de la Biblioteca de Catalunya és còpia moderna amb força defectes d'un manuscrit de l'Arxiu Municipal de València, que no vam poder consultar per causes diverses.²⁴ És lògic que ens preguntem si Francesc de Llúria i Francesc de Luna no són la mateixa i idèntica persona. Seria ben sorprenent que un dels principals lullistes valencians, tal com demostra la llicència de Joan I, no hagi tingut art ni part, ni surti a declarar en el procés contra Eimeric de l'any 1388. Parlant absolutament es podria tractar de dos individus distints, però tenim indicis ben sòlids que el manuscrit de la Biblioteca de Catalunya 1167 no és pas un exemple de transcripció acurada. El no haver pogut compulsar el manuscrit barceloní amb l'original valencià del procés de 1388 és una de les traves insuperables que afecten les darreres recerques sobre Eimeric. Avui deixarem encara sense resoldre aquesta qüestió a propòsit de Francesc de Llúria, confiant que ben aviat tindrem lleure suficient per a aclarir-la.

10. El document 15 forma una unitat amb el que publicà Gazulla al seu apèndix XVI,²⁵ perquè el primer dels dos és l'esborrany del segon. La situació d'Eimeric ha tornat a fer un canvi radical: Joan I l'ha destituït del càrrec i ha introduït al seu lloc fra Pere de Guils,²⁶ però l'inquisidor no fa cas de les disposicions reials i actua lliurement a Lleida, on aviat tindrà la topada amb el valencià Antoni Riera.²⁷ El rei intervé perquè hom privi el gironí d'actuar. En l'esborrany hi ha unes clàusules (editades en cursiva) que atenuaven una mica les responsabilitats del veguer i dels oficials del rei a Lleida, els quals no havien pres cap mesura contra Eimeric. En la carta definitiva, a més de llevar les atenuacions, hom ha introduït una amenaça de multa de mil florins d'or contra els oficials del rei, si no

23. Cf. el nostre article, citat més amunt, pp. 354-356.

24. Cf. *ib.*, p. 329 i nota 4. En una visita a l'Arxiu Municipal de València vam constatar que el ms. 1167 de la Biblioteca de Catalunya contenia una informació que no es referia a l'original del procés de 1388. En efecte, al començament del manuscrit hi ha la nota següent: «Archivo de la Ciudad de Valencia, libro Notal n.º 28 anno 1388». Aquesta indicació es refereix al document que publiquem en el n. 17, infra, p. 342. Posteriorment, i gràcies a l'amabilitat del senyor Agustín Rubio Vela, hem sabut que l'original del manuscrit de Barcelona es troba a la sèrie «Processos».

25. Cf. GAZULLA, *o. c.*, 107-109.

26. Cf. VINCKE, *o. c.*, docs. 123-125, pp. 132-135.

27. Cf. P. SANAHUJA, *El inquisidor fray Nicolás Eymerich y Antonio Riera*, dins «Ilerda», IV (1946), 31-55.

apliquen immediatament les disposicions preceptuades.²⁸ Pel que llegim al final del text de l'esborrany, és probable que l'inductor d'aquests canvis hagi estat el canceller Pere de Berga.²⁹ El rei ja havia aprovada la primera versió i, fins i tot, ja havia estat registrada, raó per la qual avui encara la podem conèixer, però el canceller devia considerar que no era procedent d'admetre excuses en la conducta dels oficials i va fer redactar una versió més severa i més imperativa en algunes expressions.

11. El document 16, del 19 de març de 1393, ens situa en els preliminars del conflicte entre Eimeric i Antoni Riera, a Lleida. L'inquisidor ha intentat de dur al seu tribunal el barceloní Felip de Ferrera. El motiu d'aquesta actuació d'Eimeric és expressat en la carta: Ferrera havia assajat de perseguir l'inquisidor en justícia. Reacció d'Eimeric: fa posar a la porta de la Seu de Lleida una acusació d'heretgia contra Ferrera. La ciutat de Barcelona se n'indigna i commina l'inquisidor que retiri l'acusació, amenaçant de castigar-lo severament. El to de la carta és aspre i violent. Els consellers defensen un concitadà «domiciliat ací e no en Leyda», precisen, però al mateix temps aprofiten l'avinentesa per a emetre una singular requisitòria contra Eimeric. Citen el cas del rector de Cilla, Pere Çaplana, que ha guanyat el seu plet contra Eimeric a Avinyó, i adverteixen l'inquisidor que en el cas de Felip de Ferrera no podrà pas actuar com ho havia fet contra Çaplana.³⁰ Finalment notarem que la carta dels consellers a Eimeric confirma que «en temps passat» hi hagué un altre conflicte entre Barcelona i el gironí, que dugué les autoritats municipals barcelonines a denunciar Eimeric a Avinyó.

12. El document 17, del 18 de juliol del mateix 1393, prové de l'Arxiu Històric Municipal de València. La ciutat de Barcelona havia obtingut que el papa comissionés el bisbe de Barcelona, Ramon d'Escales,³¹ perquè decidís la causa que Barcelona i València havien interposat conjuntament i separada contra Nicolau Eimeric. En conseqüència els jurats de València deleguen el ciutadà barceloní Pere Dalmau, notari, perquè actuï en la dita causa en nom de la ciutat valenciana. L'agost següent els jurats de València escriuen sobre aquest tema als consellers.³²

28. Cf. GAZULLA, *o. c.*, 107-109.

29. Pere de Berga ja havia actuat contra Eimeric a la Cúria en nom de la ciutat de Barcelona el febrer de 1390: cf. GAZULLA, *o. c.*, 94.

30. Cf. el nostre article, citat més amunt, pp. 398-399.

31. Cf. C. EUBEL, *Hierarchia Catholica Medii Aevi. I. 1198-1431*, Münster 1898, 131.

32. Cf. A. IVARS, *Los jurados...*, *o. c.*, 104-107.

13. El document 18, de 23 de març de 1394, pertany a l'època del segon exili d'Eimeric. Bandejat per Joan I el 9 d'abril de 1393,³³ l'inquisidor desobeïa clarament les ordres del rei, que sis mesos més tard es veia obligat a insistir prop dels seus oficials perquè l'exili fos executat.³⁴ Això no obstant, Eimeric trobà protecció prop del bisbe d'Urgell, segons sembla, i a aquest bisbe s'adreçà el Caçador demanant-li que foragités el dominicà de la seva diòcesi.³⁵ Eimeric, però, no sortia de la Corona d'Aragó i el rei ha d'insistir novament; aquest cop faculta tots els seus súbdits perquè procedixin contra l'inquisidor i ordena als oficials reials que cooperin amb qualsevol persona física o moral en la persecució del frare gironí.

14. Els documents 19 i 20, del 16 de gener de 1396, ens situen mig any després del primer triomf del lullisme a Avinyó. Antoni Riera havia obtingut declaració que la butlla de Gregori XI *Conservationi puritatis catholice fidei*, contra les doctrines de Ramon Llull, no es trobava als registres de l'any sisè d'aquell pontificat.³⁶ El partit lullista es veié considerablement reforçat. Per això, augmenten les pressions antiemericianes. Les dues cartes que clouen el nostre petit recull responen sens dubte a l'estat d'opinió corrent en els cercles lullistes i cortesans: cal aprofitar qualsevol circumstància per abatre Eimeric. El rei urgeix del papa la sentència definitiva que resolgui el litigi entre Nicolau Eimeric i Pere Çaplana i s'adreça al cardenal que té encomanat aquest afer, pregant-lo que no es dilati més el pronunciament de la sentència. Les dues cartes ens fan saber indirectament que, malgrat totes les dificultats, Eimeric encara tenia amics i proteccions poderoses a Avinyó.

DOCUMENTS

1

1380 maig 22. Figueres

ACA, Canc., reg. 1656,
ff. 145^r-145^v

El primogènit Joan intervé prop del Cancellier de la Universitat de París perquè dispensi al franciscà fra Jaume de Xiva una part de l'escolaritat universitària i li confereixi tot d'una la llicència en teologia.

33. Cf. GAZULLA, *o. c.*, 111-113.

34. *Ib.*, 113-115.

35. *Ib.*, 116-118.

36. Sobre aquesta qüestió, cf. el nostre article, citat supra, nota 2, pp. 401-426.

Anotació al marge, amb lletra més petita: «Nihil, quia mendicans».

Veridica accepimus assertione quod serenissimus princeps Francie Rex avunculus noster precarissimus circa magisterii assumptionem in favorem religiosi et dilecti oriundi nostri fratris Jacobi de Chiva, ordinis fratrum minorum, in sacra theologia bacallarii et in eadem facultate in studio Parisiensi, legerit tam verbo quam litteris, et ulterius nostri ambaxiatores multiplicatis vicibus apud vos ex nostri parte coram institerunt. Unde, cum dictus frater Jacobus sit utilis et valde servitio nostro necessarius, propterea rogaminibus antedictis adherentes, vos attente rogamus quatenus ad honorem dicti nostri avunculi nostrique contemplatione ac dicti fratris Jacobi meritorum obtentu, eundem ad dictum magisterii honorem admittere absque more dispendio placeat et velit, non obstante quod integrum tempus ad ipsius magisterii honorem subeundum non attigerit, quibuscumque constitutionibus et statutis studii prelibati quacumque firmitate vallatis et aliis nequaquam docendi, legendi in predicta facultate ubique terrarum obstantibus ullo modo. In hoc nempe vestra prudentia votis nostris respondebit illudque regraciabimur vobis in immensum. Dat. in villa de Figueriis, sub nostro sigillo secreto, XXII die Madii, anno a nativitate Domini M CCC LXXX. Primogenitus.

Fuit directa Cancellario studii Parisiensis.

Fuit missa mandato domini Ducis signata expedita.

2

1381 juny 2. Saragossa

ACA, Canc., reg. 1101,
f. 117^v

Pere III comunica al primogènit que sap que Eimeric és a Barcelona i mana que el faci agafar i l'hi envii pres, prohibint de donar-li guiatge.

Lo Rey

Molt car primogènit. Entès havem que frare Nicolau Eymerich, de l'orde dels preïcadors, és aquí en Barchinona o hi deu ésser dints breus dies. Et marvellam-nos com és tan atrevit que gos entrar dints nostra senyoria contra nostre voler. Per què us manam fort expressament que encontinent, vista la present, si ja hi és o tan tost com sia aquí, lo prengats e pres e ben guardat lo ns trametats là on serem. Et guardats-vos que no-l guiets, car certificam-vos que guiage que li façats no li tendrem. Et açò per res no mudets. Dat. en Çaragoça, a II dies de juny de l'any M CCC LXXXI. Rex Petrus.

1384 novembre 16. Elna

ACA, Canc., reg. 1670,
f. 142^v

El primogènit Joan recomana al col·legi de cardenals Nicolau Eimeric perquè sigui promogut quan l'ocasió es presenti.

Reverendissimi patres et amici carissimi. Dignum etc., [similis in omnibus littere supra proxime registrate usque hic]. Eapropter paternitatem et amicitiam vestram ingenti precamur ex corde ut honore nostri et ipsius magistri meritis, laude non parum dignis, eundem, cum casus affuerit, in sancta Dei Ecclesia velitis facere et ipsum prossequi generosius vere liberalitatis retributione decenti propensius commendatum. Ex hoc enim vobis obligati erimus ad vestre paternitati grates debitas refferendum. Datum Elne, sub nostro sigillo secreto, die XVI Novembris, anno a nativitate Domini M CCC octuagesimo quarto. Primogenitus.

Dirigitur sacro Dominorum Cardinalium collegio.
Idem (= Dominus Dux mandavit mihi Galcerando de Ortigis.
Probata).

1387 abril 15. Barcelona

ACA, Canc., reg. 1972,
f. 86^v

El rei Joan I confirma a Nicolau Eimeric el salari de 100 lliures barcelonines l'any, que li havia atorgat Pere el Cerimoniós pel seu ofici d'inquisidor.

Fratris Nicholai Eymerici ordinis fratrum predicatorum
Johannes Dei gratia etc. Fideli Consiliario et Thesaurario nostro Petro Marrades salutem et gratiam. Cum per hostensionem cuiusdam littere serenissimi domini regis Petri memorie recolende, genitoris nostri, per eum super infrascriptis facte, que data fuit Osce sub eius sigillo secreto VI die Septembris anno a nativitate Domini M CCC LVII, quam alias, veridice constet nobis religiosum fratrem Nicholaum Eymerici, ordinis fratrum predicatorum, in sacra pagina professorem, Consiliarium et domesticum nostrum dilectum atque inquisitorem heretice pravitatis in partibus cismarinis nostro dominio subiectis, consuevisse habere et recipere a curia dicti domini regis annis singulis pro salario et labore dicti officii inquisitionis centum libras Barchinone, que tunc cum dicta littera eidem per ipsum dominum regem taxate fuerunt, ideo taxationem predictam approbantes et confirmantes, volumus vobisque dicimus et mandamus quatenus de peccunia curie nostre que est vel erit penes vos tribuatis et solvatis predicto fratri Nicholao, vel cui voluerit loco sui, annuatim, dum inquisitionis officium

exercebit, dictas centum libras, recuperando ab eo in qualibet solutione apocham, in quarum prima tenor presentis totaliter sit insertus, in aliis vero specialis mentio habeatur. Nos enim mandamus magistro rationali curie nostre quatenus vobis, restituente apochas per modum predictum, quidquid ex predictis centum libris annualibus sibi exsolveritis in vestro recipiat computo et admittat. Datum Barchinone, xv Aprilis anno a nativitate Domini M CCC LXXXVII. Franciscus Ça Costa.

Dominus Rex mandavit mihi Petro de Beviure.
Probata.

5

1388 juliol 23. Saragossa

ACA, Canc., reg. 1869,
f. 71^r

En ocasió de les activitats i excessos d'Eimeric a València, Joan I denuncia el gironí al Papa i li demana que el separi del càrrec, nomenant un altre inquisidor al seu lloc.

Pro Curia

Detestamur, pater sanctissime, innoxos premi, commovemur querentium malis nostrorum potissimum subditorum, quorum violentias tanto plus ad nos merito trahimus quanto per amplius illos amamus. Sane licet inter alias mundi partes fides orthodoxa in cunctis domini nostri terris divino floreat munere et omnibus semper mundatis erroribus augeatur continue prosperis incrementis, hec tamen improvide non attendens religiosus vir magister Nicholaus Eymerici, inquisitor heretice pravitate in provincia Aragonum, qui in eo potius gloriari deberet, sed, quod referimus displicenter, iniquitatis exasperatus ambitu et sordescens cupiditate avaritie, cui omnia crimina devotione detestabili famulantur, dictos nostros subditos indistincte et nunc precipue Valentinus calumniat, opprimit atque vexat durissime, immo importabiliter, non siquidem in favorem catholice fidei, ut ipse fingere satagit, sed ut labem tante timentes infamie vel saltem dispendio fatigati tanti litigii, criminis trahantur ad compositionem inviti. Certum est etenim quod hoc modo inquisitor ipse, qui manuum puritatem in ministranda iustitia et modestam in corrigendis excessibus disciplinam deberet amplecti, magnas venalitates fuerit pollutus, extorsit pecunias quas utinam non cepisset. Quid igitur dampnat in aliis, si ipse tali contagione fedetur? Verum cum ex aliis et aliis insolenciis pluribus, quas licet magnis pulsati clamoribus sub connivencia precernimus usque nunc, factus sit inquisitor ipse cunctis fere gentibus nostris exosus, in tantum quod, nedum temporibus nostri regiminis, set etiam domini patris nostri, fuerint perpetua, sibi non solum sed etiam culpa ipsius toti domini nostri clero, parata et propinqua scandala gravia, et imminet hodie graviora nisi per subscriptum remedium per quod, et non aliter, devitari

poterunt excludantur, humiliter supplicamus pro speciali munere deposcentes quatenus dictum magistrum dignemini remove a dicte inquisitionis officio et de eo alii approbato viro qui eius sciat regimini preese utiliter et prodesse misericorditer providere. Et conservet almam personam vestram altissimus ecclesie sue sancte incolumem ut oppatis (*sic*). Datum Cesarauguste, sub nostro sigillo secreto, xxiii die Julii, anno a nativitate Domini M CCC LXXX VIII. Rex Johannes.

Eius humilis et devotus filius Johannes Aragonum Rex.
 Dominus Rex mandavit mihi Bernardo de Jonquerio in consilio.
 Dirigitur domino Pape.
 Probata.

6

1388 juliol 23. Saragossa

ACA, Canc., reg. 1869,
f. 72^v

Joan I commina Eimeric a sortir del regne de València i no tornar-hi fins que s'hagi informat sobre les raons de suspició que té contra ell.

Pro Curia

Johannes etc. Religioso fratri Nicholao Eymerici, magistro in sacra pagina, inquisitori heretice pravitatis. Cum vos suspectum rationabiliter habeamus, sicut et dominus genitor noster, memorie recolende, dum viveret, habuit, dicimus et mandamus vobis de certa scientia et expresse, sub debito fidelitatis et naturalitatis quo nobis tenemini et estis astrictus et etiam sub ire et indignationis nostre incursu, quatenus infra sex dies a presentatione huiusmodi computandos regnum nostrum Valentie exeatis, ad illud ex tunc nullo tempore rediturus, donec de meritis dicte suspensionis fuerimus plenarie informati et vos inde purgatus debite, prout decet. Datum Cesarauguste, sub nostro sigillo secreto, xxiii die Julii, anno a nativitate Domini Millesimo Trecentesimo octuagesimo octavo. Rex Johannes.

Dominus Rex mandavit mihi Bernardo de Jonquerio in consilio.
 Probata.

1388 juliol 23. Saragossa

ACA, Canc., reg. 1869,
ff. 71^r-71^v

Joan I fa saber al governador del regne de València que ha manat a Nicolau

Eimeric que surti d'aquell regne i li fa presentar la lletra en la qual li ho comunica.

Pro Curia

Lo Rey

Governador. Trametem-vos ab aquesta una letra nostre patent, dada axí com dejús, per la qual, havents raonablement sospitós maestre Nicholau Eymereich, inquisidor dels eretges, li manam sots lo deute de la faeltat e naturalesa de quèns és tengut e sots encorrimment de nostre ira e indignació, que dins vi dies après de la presentació de la dita letra desempar lo regne de València on és e en aquell d'aquí avant no y torn sens nostra licència special. Per què volem e us manam sots pena de II mil morabatins d'or e de nostra gràcia e mercè que la dita letra li presentets encontinent; e si dins los dits vi dies del dit regne exit no serà, lo-n gitets tentost, segons que de semblants persones és acostumat e's deu fer en aytal cas. Dada en Çeragoça, sots nostre segell secret, a XXIII dies de Juliol en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LXXX VIII. Rex Johannes.

Dirigitur Gubernatori Valentie.

Dominus Rex mandavit mihi Bernardo de Jonquerio in consilio.

Probata.

8

1388 juliol 23. Saragossa

ACA, Canc., reg. 1869,
ff. 71^v-72^r

Joan I mana al governador i altres oficials del regne de València que es procurin els processos que Nicolau Eimeric instrueix secretament després de la seva recusació com a inquisidor per part de la ciutat de València, i que els lliurin al cardenal Jaume d'Aragó.

Pro Curia

Johannes, Dei gratia etc. Dilectis et fidelibus gubernatori ac iustitie, ceteris officialibus regni Valentie et locatenentibus eorundem salutem et dilectionem. Quamquam magister Nicholaus Eymerici, inquisitor heretice pravitatis, recusatus fuerit ut suspectus per syndicum civitatis Valentie ex causis iustis et in scriptis propositis, et per consequens ex post ni(hi)l posset vel deberet de iure procedere, cum processus quilibet nulli sint post recusationem facti per iudicem, attamen non desinit ex premissis inprovidere inquisitor ipse quosdam exordiri processus secretos, ex quibus seu occasione quorum resultare possent de facili inconvenientia gravia, nec alias cessat procedere contra iura, in opprobrium nostre regie magestatis et fidei orthodoxe infamiam et imminens scandalum sui ipsius ac in vexationem non modicam et grave dispendium plurimorum et, quod peius est,

non curavit ad cognitionem obiectarum sibi suspicionum suos eligere arbitros, ne veritas, ut creditur, patefiat, sed convitiando conatur ut pecuniam extorquere possit, quoscumque catholice fidei zelatores labe criminum infamare, morbidas oves non curans corrigere, sed lanam habentes tondere ultra posse, ut nobis certissime informatis de predictis omnibus constat ad plenum. Quamobrem, volentes provisionibus congruis sue mentis precipitem impetum cohibere, dicimus et mandamus vobis et vestrum cuilibet de certa scientia et expresse sub pena mille morabatorum auri et nostre etiam gratie et mercedis, quatenus omnes et singulos processus iamdictos factos post propositionem dictarum suspicionum causarum recipiatis visis presentibus vestras ad manus et illos ponatis in manu et posse cardinalis Valentini, consanguinei nostri precari, penes quem stent, donec aliter sit provisum. Datum Cesarauguste, sub nostro sigillo secreto, xxiii die Julii, anno a nativitate Domini M CCC LXXX octavo. Rex Johannes.

Dominus Rex mandavit mihi Bernardo de Jonquerio in consilio.
Probata.

9

1388 juliol 23. Saragossa

ACA, Canc., reg. 1869,
ff. 72^v-73^r

Joan I comunica al cardenal de València que Nicolau Eimeric, àdhuc després de la seva recusació, ha continuat instruint processos i no ha designat àrbitres per al coneixement de les raons de suspició, i li demana que no li presti cap ajut per a continuar processant.

Pro Curia

Johannes, Dei gratia rex Aragonum, etc. Reverendo patri in Christo domino Jacobo, divina providentia cardinali Valentie, consanguineo nostro carissimo, salutis et dilectionis affectum. Cum nobis certissime informatis constet aperte quod, licet magister Nicholaus Eymerici, inquisitor heretice pravitatis, recusatus fuerit ut suspectus per syndicum civitatis Valentie ex causis iustis et in scriptis propositis, et ex post ni(hi)l posset vel deberet de iure procedere, cum processus quilibet nulli sint qui post recusationem fiant per iudicem, ob hoc tamen non desinit improvide idem inquisitor adversus nonnullos procedere contra iura in opprobrium nostre regie magestatis et fidei orthodoxe infamiam et imminens scandalum sui ipsius ac in vexationem et dispendium plurimorum, nec curavit, quod peius est, suos eligere arbitros ad cognitionem sibi obiectarum suspicionum, ne veritas earumdem, ut creditur, patefiat, set convitiando conatur quoscumque catholice fidei zelatores, ut ab ipsis extorquere pecuniam valeat, labe criminum diffamare, morbidas oves non curans corrigere, sed habentes lanam tondere ultra posse, ob que merito et aliis multis ex causis suspectus est nostre celsitudini regie, et iam suspectissimus fuerat domino regi genitori nostro memorie reco-

lende, dum viveret. Propterea paternitatem vestram rogamus et attente requirimus ne ipsum sustineatis deinceps in aliquo, ne secum de cetero faciatis processum vel enantamentum quodcumque nec alias impendatis eidem in exercitio dicte inquisitionis officium auxilium, consilium uel favorem, scituri quod attentis suis operibus detestandis satisfaciatis ex isto iustitie cultui et providebitis bono statui vestre diocesis et complacebitis nobis multum, qui aliter cogemur circa hec aliud salubre remedium adhibere. Datum Cesarauguste, sub nostro sigillo secreto, xxiii die Julii, anno a nativitate Domini M CCC LXXX VIII. Rex Johannes.

Dominus Rex mandavit mihi Bernardo de Ionquerio in consilio.
Probata.

10

1390 novembre 18. Barcelona

AHMB, *Lletres closes*
1383-1393, f. 113^r

Els Consellers de Barcelona demanen als Cardenals Jean de Brogny (Vivariensis) i Guillaume Noëllet (Albanensis) que intervinguin prop del papa en l'afar del Rector de Cilla, sobre el qual ells ja han escrit al Pontífex.

Dirigitur domino Vivariensi Cardinali

Pater Reverendissime: zelus fidei et debitum pietatis humane nos admonent scribere domino Summo Pontifici in hunc modum: «Beatissime pater» *Inseratur ut supra.* Et quia scimus et tenemus e firmo vos libenter per Dei gratiam subvenire oppressis et contra iustitiam aggravatos in suis iuribus, consonem vestram paternitatem intime deprecamur quatenus intuitu iustitie et pietatis velitis erga dominum papam et dominum predictum sancti Angeli sic partes vestras ponere efficaces, ut ea que pie et iuste petimus brevem et expeditum sortiantur efectum. Et si que honorabilissime vestre paternitati de hiis partibus grata adveniant, sumus parati vestris beneplacitis obedire. Scripta Barchinone.

Consiliarii civitatis Barchinone reverentia tam debita quam devota.
Similis littera fuit missa domino Albanensi Cardinali.

11

1390 novembre 18. Barcelona

AHMB, *Lletres closes*
1383-1393, f. 113^r

Els Consellers de Barcelona adrecen la mateixa petició al Cardenal de Sant'Angelo.

Dirigitur domino Sancti Angeli Cardinali

Pater Reverendissime: zelus fidei et debitum pietatis humane nos admonent scribere domino Summo Pontifici per hec verba: «Beatissime pater. Si heretici, etc.». *Inseratur*. Et quia scimus et tenemus e firmo vos per Dei gratiam nedum in isto negotio verum in omnibus vestro examini subiacentibus unicuique equo libramine mensurare, vestram paternitatem moti ex causis premissis intime deprecamur quatenus causam iniuriarum predictam, ut vestra interest, velit expedire et fine laudabili per iustitiam terminare. Et advertat eadem vestra paternitas ad iniurias, diffamationes, expensas [...] et dampna immerenter sustenta per dictum Rectorem. Et si que vestre honorabilissime paternitati de hiis partibus, etc.

Consiliarii, ut supra.

12

1391 juny 30. Saragossa

ACA, Canc., reg. 1876,
f. 44^r

El rei Joan I escriu al seu procurador a la cúria avinyonesa, Jofre Boil, manant-li que presenti al Papa la carta en la qual li recomana Nicolau Eimeric.

Rex Aragonum

Cum nos per aliam litteram supplicemus domino summo pontifici ut religiosum et dilectum nostrum fratrem Nicolaum Eymerici, ordinis predicatorum, Magistrum in sacra pagina, in provincia Aragonie inquisitorem pravitatis heretice, dignetur sua sanctitas habere propensius commendatum, mandamus vobis quatenus litteram ipsam dicto domino summo pontifici presentare curetis. Datum Cesarauguste, sub nostro sigillo secreto, xxx die Junii, anno a nativitate Domini M CCC LXXXX primo. Rex Johannes.

Dirigitur Jaufrido Boil procuratori in Curia Romana.
Dominus Rex mandavit mihi Petro de Ponte.
Probata.

13

1391 juliol 7-8. Barcelona

AHMB, *Llibre de deliberacions* 1390-1392,
ff. 34^v-35^r

Pregats pels jurats de València perquè intervinguin en ajut seu contra Nicolau Eimeric prop del papa, els consellers de Barcelona decideixen donar suport

a la ciutat de València en tot el que aquella emprengui contra l'inquisidor. Pel que fa a l'obra de Ramon Llull, decideixen demanar que el seu examen sigui encomanat a algun bisbe de la província.

La deliberació e acord que per ios honrats Consellers fou haüt ab pròmens sobre lo fet de Mestre Eymerich, inquiridor.

Com en Consell de Cent Jurats, celebrat divendres prop passat a VII dies del mes present de juliol, fos exposat per los honrats consellers, entre les altres coses, que com los dits consellers haguessen reebuda una letra dels jurats de València continent en acabament que com ells, per foragitar alguns procehiments los quals inigament e injusta ha començats e de fet continue mestre Nicolau Eymerich, inquiridor dels heretges en la província d'Aragó, contra alguns singulars de la dita ciutat de València, no contrestant legítimes rahons de suspició e altres contra ell per la dita ciutat proposades e prouades devant l'ordinari de la dita ciutat, tramesessen a nostre senyor lo pape, de licència e benivolència del senyor rei, l'onrat e religiós mestre Jacme de Xiva, doctor en sancta theologia, sobre aquestes coses plenàriament informat, e haguessen entès que aquesta ciutat per semblants procehiments o altres era mal contenta del dit mestre Nicolau, pregaven los dits consellers que, si semblantment los hi plahia provehir, que volguessen comunicar llurs affers ab lo dit mestre Jacme e él ab los consellers o ab aquell que hi ordonarien, pregants encara los dits consellers que sobre aquests affers los plagués dar creença al dit mestre Jacme, segons los explicaria de part lur. E com lo dit mestre Jacme en virtut de la dita creença hagués explicat als dits consellers que la dita ciutat de València entenia escusar aquest fet devant nostre senyor lo papa altament e bé e supplicar-li de cert sa mercè de fer enquerir contra lo dit mestre Nicolau de diverses e enormes crims per ell comeses en son offici e en altra manera e de remoure'l del dit offici, que plagués semblantment a la dita ciutat de supplicar al dit senyor papa per ço que los affers de cascuns fossen mils e pus prestament espatxats. E lo dit Consell de c Jurats, haüt plen acord sobre les dites coses, deliberà e volch que tot lo present negoci en tot ço que fos espatxador sobre aquell, fos comanat e comanà de fet als dits consellers qui ab consell de pròmens faessen e provehissen en les dites coses segons que els paregués faedor.

Per què, dissapte pus prop següent, a VIII dies del dit present mes de juliol, hora de tèrcia, los dits honrats consellers ab los pròmens per ells sobre açò appellats acordaren e deliberaren que en lo dit fet fos procehit per la dita ciutat de Barchinona en la forma següent, és a ssaber: que si per part de la dita ciutat de València se fa escusació general, que en aquest cas la ciutat de Barchinona faça un braç e un cor ab la dita ciutat de València e que en lo dit cas sia supplicat a nostre senyor lo papa que sia enquerit contra lo dit mestre Nicolau dels excesses e enormes crims qui's diu ésser per ell perpetrats. Noresmenys sia remogut o sospès entretant, durant la Inquisició, del dit offici. E si per ventura la dita excusació se faça en particular, ço és, de alguns particulars de la ciutat de València, que en aquest cas no sia feta part ne instància en açò per part de la dita ciutat.

Quant és en la obra d'En Ramon Lull, deliberaren que en cascun dels dits casos sia supplicat que sia se mercè de comanar a algun prelat de aquesta província que ell ab alscons solemnes mestres en theologia e doctors reconega e declar per autoritat e poder papal si la dita obra o los articles per lo dit mestre Nicolau inprovats són estat condempnats justament o injusta.

14

1392 setembre 12. Sant Cugat del Vallès

ACA, Canc., reg. 1925,
ff. 119^r-120^r

Joan I concedeix a Francesc de Llúria, donzell de València i lullista, autorització per a constituir una escola lulliana, per tal d'ensenyar la filosofia, les arts liberals, la medicina i la cirurgia segons l'Art de Ramon Lull.

Licentia et concessio facta a domino rege ut scientia magistri Raymundi Lulli legatur publice per totam terram et dominationem suam

Nos, Johannes, Dei gratia etc. Exhibita et ostensa nobis in sua propria forma quadam carta pergamenea domini genitoris nostri memorie recolende, eiusque sigillo impendenti munita, tenoris sequentis: «Nos, Petrus, Dei gratia Rex Aragonum, etc. Gratanter percepto quod vos, fidelis noster Berengarius Fluviani, mercator et civis Valentie, qui, ut a pluribus fidedignis personis audivimus, artem seu scientiam generalem magistri Raymundi Lulli perfecte noscitis; quequidem scientia, ut habet communis fama veritate non carens, utilis est, necessaria atque vera, et pro tali in generali parisiensi studio, ut per legitima documenta novimus, fuit a parisiensi Cancellario et a iuratis dicti studii in presentia quadraginta magistrorum seu doctorum qui sufficientes erant ad examen artis liberalis cuiuslibet approbata; eandem scientiam docmatizare proponitis semeneque ipsius salutiferum seminare, tenore presentis eandem autorizantes scientiam, gaudentesque in Domino quod in dictione nostra et tam novissimis temporibus repertus fuerit tam excellentis doctrine et ingenii doctor qualis predictus magister Raymundus, tamque excellens scientia in ipsa dictione nostra originem habuerit. Volumus vobisque dicto Berengario Fluviano concedimus ac licentiam plenariam elargimur ut vos et illi, qui a vobis ad id apti et sufficientes reputabuntur, possitis et possint in quibuscumque partibus et locis nostri domini dictam artem seu scientiam divulgare, docmatizare sive docere, ipsamque vos et quivis alii in generali et in speciali, naturaliter et artificialiter, tam in medecina quam in astronomia ac filosofia et qualibet alia parte dicte scientie uti libere valeatis. Sonet ergo vox vestra per doctrinam in auditorum auribus, nec amodo metu detractorum quorumlibet conticescat, sed dicta perutilis scientia in lumine prodeat, cunctis enim scientibus nectar preclarum et salubre propinando. Nos enim districte et sub ire et indignationis nostre incurso quibuscumque officialibus et subditis nostris dicimus et mandamus quatenus super predictis nullum obstaculum seu impedimentum faciant, sed dent super eis vobis et aliis auxilium, con-

silium et favorem, si et prout, quando et quociens inde fuerint requisiti. In cuius rei testimonium presentem inde fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam. Datum Valentie, decima die octobris, anno a nativitate Domini M CCC LX nono, regnique nostri tricesimo quarto. Guillermus de Palou». Supplicatoque nobis pro parte quorundam familiarium et subditorum nostrorum, honorem nostrum et commodum nostre reipublice affectantium, ut similem licentiam et provisionem, sequendo vestigia dicti domini patris nostri, pro boño nostrorum fidelium subditorum concedere dignemur, tenore presentis, annuentes eorum honestis supplicationibus, volentesque sano ducti consilio imitari bonum et laudabile propositum ipsius domini genitoris nostri quod habuit in concedendo licentiam supradictam, quia sumus informati veridice quod vos, fidelis domesticus noster, Franciscus de Luria, domicellus de civitate Valentie, estis satis edoctus in *Arte generali* predicta et aliis libris dicti magistri Raymundi, quodque poteritis sufficienter eligere ex illis qui scientiam seu peritiam habent librorum dicti magistri Raymundi abiles et sufficientes ad legendum seu edocendum artem predictam et alios libros filosofie editos per dictum magistrum, providemus et debite ordinamus ac vobis, dicto Francisco, concedimus plenariam potestatem quod vos, nomine et loco nostri, possitis et libere valeatis semel et pluries dare et concedere licentiam et facultatem omnibus illis quos ad hoc noveritis sufficientes ac aptos quod possint et valeant in omnibus civitatibus, villis et locis nostri domini legere et docere artes generales et libros editos per dictum magistrum facultatem philosophicam aut septem liberales artes continentes; de libris autem theologie compositis per dictum magistrum non curamus ad presens, scientes quod de talibus potius ad dominum papam quam ad nos pertinet et spectat. Secus autem de libris filosofie, quum a notorio constat quod libri filosofie et liberalium artium editi per antiquos et modernos philosophos in studiis et scolis christifidelium continue perleguntur. Ceterum certificati ad plenum quod vos, dictus Franciscus, qui de claro genere trahitis originem, sic virtutem addendo virtuti, artem medicine et chirurgie dicti magistri acquirere voluistis, ut inde opera caritatis ob Dei reverenciam in egrotantes, precipue pauperes et egenos, exercere possetis, prout facitis quotidie, experientia docente. Damus vobis licentiam et potestatem plenariam quod vos et illi qui a vobis sufficientes et experti ad hoc reputabuntur possitis et possint in quibuscumque partibus nostri domini uti naturaliter et artificialiter arte medecine et chirurgie dicti magistri Raymundi, ut noveritis oportunum. Nos enim super predictis omnibus et singulis vobis vices nostras comitimus cum dependentibus et connexis plenarie cum presenti. Mandantes universis et singulis officialibus et subditis nostris, sub nostre ire et indignationis incurso, quatenus hanc nostram provisionem et concessionem teneant et observent et contra non faciant aut veniant, nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione, quin potius assistant vobis auxilio, consilio et favore, quotiens inde a vobis fuerint requisiti. In cuius rei testimonium hanc inde fieri iussimus nostri sigilli pendente munimine reboratam. Datum in Monasterio sancti Cucufatis Vallensis, duodecima die septembris, anno a nativitate Domini M CCC XC secundo, regnique nostri sexto. Rex Johannes.

Dominus Rex, qui eam signavit, mandavit mihi Bernardo de Jonquerio.

Petrus de Berga, Consiliarius et negotiorum Curie promotor ac Cancellarius Regis dixit hanc posse expediri. Bernardus Çaplana.

Probata.

Dominus Rex mandavit mihi Bernardo de Jonquerio. Vidit eam Petrus de Berga, Regis Cancellarius, qui dixit posse expediri. Joannes Petri.

Probata.

Similis carta licencie fuit concessa fratri Petro Rosselli, heremite, dat. Der-tuse, xv die decembris anno a nativitate Domini MCCC XCIII, regnique dicti do-mini regis septimo. Rex Johannes. Excepta illa clausula incipiente 'Ceterum certificati ad plenum' etc., usque ibi 'Nos enim'.

15

1392 setembre 12. Sant Cugat del Vallès

ACA, Canc., reg. 1925,
ff. 120^{r-v}

Esborrany no enviat de la carta que el rei adreçava a la vegueria de Lleida per tal que els seus oficials impedissin a Nicolau Eimeric l'exercici de la inquisició. Van en cursiva les línies que foren rebutjades en la versió definitiva, i marcat amb punts suspensius el lloc on s'afegí una clàusula nova.

Idem

Johannes Dei gratia etc. Dilectis et fidelibus nostris curie et vicario Ilerde et Pallariensi, ceterisque officialibus et personis ad quos ista videantur quomodolibet spectare, salutem et dilectionem. Ut scitis dudum vobis notificari fecimus qualiter nos, ex certis et iustis suspicionum causis, interesse tangentibus nostrorum fidelium subditorum habitis per nos, contra fratrem Nicholaum Eymerici, qui se gerebat pro inquisitore heretice pravitatis, mandaveramus eidem quod per se vel per substitutos suos non uteretur in regnis et terris nostris officio inquisitionis predicte, et si forsan contrarium attentaret, quod vos et quilibet ex subditis nostris hoc scientes aut videntes ipsum fratrem Nicholaum caperetis et captum et bene custoditum ad nos illico duceretis, et ubi per eum aut alios pro parte sua predictis resisteretur, quod illos impune dampnificare possetis et possent nostri subditi supradicti, quodque ut regna et terre nostre non essent prout nec decet sine inquisitore, nos requisiveramus et mandaveramus religioso et dilecto nostro fratri Exemeno Navasa, de ordine predicatorum, inquisitori generali, quod per se et eius substitutos uteretur in terris nostris dicto officio inquisitionis, ut ista in provisione per nos inde facta, que vobis mediante scriptore publico extitit presentata, data in Monasterio de Pedralbes VIII die Julii proxime lapsi latius exprimitur. Nunc autem, ut e certo percepimus, dictus frater Nicholaus, in vilipendium dicte nostre provisionis, non obstante quod ipsa

nostra provisio ei fuerit presentata, utitur per se et eius substitutos dicto officio inquisitionis et signanter in Civitate Ilerde contra nonnullos, vobis, dictis officialibus, scientibus et minime contradicentibus, *quod accidere credimus, licet propter hoc vos de hiis excusatos nullatenus habeamus, quin potius* punitione condignos, *eo quia de nostra iamdicta provisione non omnibus innotescit*. Volentes namque et cordi nostro gerentes quod dicta nostra provisio observetur, arguendo vos, dictam Curiam et Vicarium Ilerde, quia predicta sic conniventibus oculis pertransitis, vobis et vestrum singulis dicimus et precipiendo mandamus sub incurso nostre ire et indignationis [... ..] quatenus dictam nostram provisionem inviolabiliter observantes non sinatis de cetero procedi nec aliquatenus enantari per dictum, qui se dicit inquisitorem aut eius substitutos, contra aliquem ex subditis nostris, quin potius, si contrarium per eosdem fuerit attemptatum, contra eos procedatis remediis contentis in nostra provisione iam dicta. *Et ut de huiusmodi et alia nostra provisione iam dicta melius omnibus innotescat, mandamus vobis, dictis nostris officialibus, sub pena iam dicta et etiam privatione vestrorum officiorum, a quibus vos sentiatis amotos, nisi feceritis que mandamus, quatenus omnia contenta in presenti et in alia nostra provisione faciatis voce preconis per loca assueta publice nuntiari, ne aliquis super hiis valeat ignorantiam allegare*. Datum in Monasterio Sancti Cucufatis Vallensis, xx die Septembris, anno a nativitate Domini M CCC LXXXX secundo. Rex Johannes.

Dominus Rex qui eam signavit mandavit mihi, Bernardo de Jonquerio.

Petrus de Berga, Consiliarius et nostre Curie promotor ac Cancellarius Regis, dixit hanc posse expediri accedentibus pluribus que tacuit. Bernardus Çaplana.

(*Al marge.*) Non fuit expedita sub hac forma, sed sub alia inferius inserta.

16

1393 març 19. Barcelona

AHMB, *Lletres closes*
1383-1393, ff. 133^r-134^r

Els Consellers de Barcelona comminen Nicolau Eimeric a revocar la carta i les actuacions que ha fet des de Lleida contra Felip de Ferrera, ciutadà de Barcelona.

Littera missa fratri Nicolao Marrelli, de ordine Predicatorum.

Mestre Nicolau: Segons tenor de una vostra letra a nosaltres mostrada, vós havets request lo rector de sent Pere de la Seu de Leyda que dege publicar aquella e noresmenys fer-la afegir en les portes de la esgleya de la dita ciutat. Per tenor de la qual appar que vós, axí com inquisidor, temptats de citar l'onrat en Phelip de Ferrera, ciutedà nostre, posant alguns capítols de vets e articles de aretgia, segons que en aquella largament havem vist contenir. E som fort meravellats que axí ab tot vostre esforç vullats contra aquesta ciutat e los singulars

d'aquella continuadament malignar, no content de les diffamacions, malvestats e grans trahicions que de la vostra verinosa, falsa e endemoniada boca havets fetes e dites contra aquella en temps passat, aytant com en vós és estat, de què us deuria recordar que sots estat publicat per part de la dita ciutat devant lo sant pare e en lo seu consistori e en altres parts per manifest enemich capital d'esta ciutat e de sos singulars, en tant que, en vostra persona, juy algú no pot caure qui sia contra aquesta uniuersitat ne singulars d'aquella, ans vós merexets que continuadament, mentre mala viscats, vos perseguescam de tot nostre esforç e de paraula e de fet ab lo senyor rey e ab lo sant pare e ab totes altres persones, perquè una vegada vós siats fort castigat de les grans trahicions e malvestats que havets imposades a aquesta ciutat e a sos singulars, de què siats cert que esta ciutat ha per acordat de metre-us a terra ab justícia o de fondre-hi.

E al present, ajustant mal a mals e refrescant a nosaltres les cruels plagues per vós infligides, havets assajat de fer fer la dita publicació en la dita ciutat de Leyda e açò notòriament per difamar lo dit nostre ciutedà, qui és domiciliat ací e no en Leyda, e no per zel ni deure de justícia, com sia a vós massa clar que'l dit en Phelip vos està entre vessat e'l mig de vostres males entramenes, en tant que nit e dia lo somiats, e açò per tal com ab justícia ell vos ha assejat de perseguir en vostres perverses e males obres, e és tal per la gràcia de Déu que és tement, amant e loant nostre senyor Déus, axí com a bon cristià. E creem fermament per les bones obres que fa, e aytal és la sua fama, que és ver cathòlich e que no's pot reprendre per vós, atesa vostra [...] e la capital inimicícia que li portats, ni encara en alguna altra forma. E siats cert que no us pexerets axí del dit en Phelip com del rector de Cilla, lo qual falsament e iniga condemnàs, la qual condempnació fou per justícia revocada ab sentència en Cort Romana [*tatxat*: e us darem a conèixer clarament que gran audàcia serà estada vostra e presumpció de spirit diabolical]. Per què, a major malesa vostra e pus clara escusació nostra, vos requerim ab les presents de part de nostre senyor Déus Jhesuchrist, qui és escrutador del nostre coratge, e per deute de justícia, que encontinent la dita vostra letra, qui va a diffamació e no a justícia, dejats per altra vostra letra fer revocar en la dita Seu de Leyda públicament e en tot altre loch un aquella sia estada publicada. En altra manera prometem a nostre senyor Déus e us certificam que nosaltres farem per tal càstich de vós que tots temps ne serà memòria e us darem a conèixer clarament que gran audàcia serà estada vostra e presumpció de spirit diabolical ço que hauets assajat e assejats contra Déu e justícia sobre esta ciutat e sos singulars, e us desenganam que aquesta letra e altres provisions, les quals contra la vostra iniga persona són estades actitudes solemnement e madura en gran e digest Consell de la dita ciutat e les quals dins breus dies, si a Déus plau, entenem a metre en bona e ferma execució per ordinació del dit Consell, havem manades registrar al scrivà de la nostra Casa del Consell, perquè conegats e sapiats que aquesta ciutat ho empara ab cor de attendre. E havem manat al discret en Pere Dalmau, síndich de aquesta ciutat, que ell, en lo dit nom, vos present la present letra. E si mester serà, hi faça alguns altres anantaments segons que li havem manat. Escrita en Barchinona, a XIX dies de març del any M CCC LXXXX III.

Los Consellers et pròmens de Barchinona, qui per part de la ciutat vos trameten aquelles saluts que vós lus firmerets.

17

1393 juliol 18. València

AHMV, *Notals de Bertomeu de Vilalba*, II-10, f. 122^{r-v}

Els jurats de València deleguen i comissionen al barceloní Pere Dalmau totes les gestions i actuacions que siguin necessàries en el litigi obert contra Nicolau Eimeric per part de les ciutats de Barcelona i de València, encomanat pel papa a la decisió del bisbe de Barcelona.

Die veneris XVIII julii 1393

Johannes de Villarasa, Johannes de Naterano, domicelli, Sanctius Petri, decretorum doctor, Leonardus Marrades, Vincentius Saranyoni et Jacobus Anglès, cives et iurati hoc anno civitatis Valentie, ac Johannes de Vera, notarius, syndicus et procurator universitatis dicte civitatis ab honorabili Concilio ipsius legitime constitutus et potestatem habens plenariam subscripta faciendi et exercendi et ad ea ad unum et plures procuratores et syndicos substituendi, ut constat de his atque fidem facit subscriptus notarius cum publico instrumento per eundem subscriptum notarium confecto et clauso XXVII die januarii anno a nativitate Domini M CCC LXXXV. Scientes et confitentes pro parte civitatis Barchinone ac huius civitatis Valentie fuisse dudum impetratum a domino nostro Summo Pontifice quoddam rescriptum continens commissionem per ipsum dominum nostrum factam reverendo in Christo patri domino Raymundo, miseratione divina Barchinonensi episcopo, super cognitione ac decisione litium sive causarum existentium aut existere spectantium inter civitates prefatas coniunctim et divisim ex parte una, et fratrem Nicholaum Eymerici, alias cognominatum Marrell, ordinis predicatorum, in sacra pagina professorem, ex parte alia, diversis rationibus cum speciali et expressa potestate inquirendi et procedendi contra dictum fratrem Nicholaum et illum suspendendi ab officio quod se habere pretendebat super inquisitionem pravitatis heretice, ac alia faciendi et exsequendi que et prout in rescripto huiusmodi exprimuntur.

Cum autem cupiamus et velimus in causa et causis huiusmodi procedi et ad earum processum vel prosecutionem non possimus aliis occupati negotiis personaliter interesse, propterea de legalitate, industria et sollertia vestri, discreti Petri Dalmacii, notarii, civis Barchinonensis, plenarie confidentes, ratificando et confirmando quicquid per vos in causis vel litibus ipsis nostro nomine aut dicte civitatis Valentie fuit gestum, cum hoc publico instrumento sine aliorum constitutorum et substitutorum revocatione vos, dictum Petrum, licet absentem ut presentem, constituimus et substituimus procuratorem et syndicum nostrum et universitatis dicte civitatis Valentie certum et specialem ac in subscriptis gene-

ralem, ad ducendum et prosequendum nomine nostro et ipsius universitatis, simul cum procuratore ac sindico universitatis dicte civitatis Barchinone, causam et causas sive lites prefatas et ex eis incidentes, emergentes ac dependentes seu eis connexas vel tangentes easdem coram prefato domino episcopo et commissario papali et coram aliis iudicibus quibuscumque, et ad agendum, petendum, manutenendum et defendendum ius nostrum et dicte civitatis Valentie ac singularium ipsius in causis sive litibus memoratis, dantes et concedentes vobis potestatem plenariam in vel super his aut ratione ipsorum litigandi, tam agendo quam defendendo, libellum et libellos, clamor (*sic*) et querimonias tam civiles quam criminales offerendi et oblatos ex adverso recipiendi, ponendi, opponendi, excipiendi, replicandi, triplicandi, respondendi, lites contestandi, de calumpnia et veritate dicenda in animas nostras et nostrorum principalium iurandi et alias prestandi cuiusvis alterius generis iuramentum, probationes tam testium quam instrumentorum et alias offerendi et dandi, iuramentisque ac probationibus adverse partis obiciendi, contradicendi et reprobandi, suspectos iudices et loca dandi et de iudicibus et locis conveniendi, beneficium restitutionis in integrum et quecumque alia beneficia universitati dicte civitatis Valentie seu nobis pro ea vel eius singularibus competentia et competitura petendi et obtinendi et iudicis officium implorandi de iure nostro et proxime dicte universitatis et eius singularium allegandi, docendi, requirendi et protestandi semel et pluries et ex adverso requisitis et protestatis respondendi, replicandi et triplicandi et instrumentum ac instrumenta publica fieri petendi et recipiendi; et demum in causis concludendi, sententias et pronuntiationes tam interlocutorias quam definitivas audiendi, appellandi, appellationes prosequendi et executiones postulandi, procuratores et syndicos unum et plures tam ante quam post litis contestationem substituendi et destituendi ac negotium seu causam in vos resumendi, quotiens et prout videbitis opportunum. Et alia demum in et super his aut ratione ipsorum faciendi, expediendi et libere exercendi que in causis clausis vel litibus huiusmodi requirantur ad vestram discretionem et voluntatem et que universitas proxime dicta vel nos pro ipsa vel pro eius singularibus facere posset vel possemus, si adessemus. Etiam si sint talia que mandatum requirant specialem sive sint paria vel maiora premissis. Et ad relevandum vos et substituendos vestros ab omni honore satisfactionis, promittimus notario subscripto ut publice persone hec a nobis pro vobis et pro illis omnibus quorum interest vel intererit legitime stipulantis et recipientis iudicio sisti et iudicatum solvi cum omnibus suis clausulis ac nos et dictam universitatem habere ratum et gratum semper quicquit per vos et vestros substituendos in et super hiis fuerit actum et procuratum, nulloque tempore revocare sub bonorum et iurium eiusdem universitatis dicte civitatis Valentie ac eius singularium omnium ypotheca. Quod est actum Valentie.

Testes, honorabiles Dominicus Maschoni, legum doctor, Nicholaus de Vallaura et Johannes de Rojals, cives Valentie.

1394 març 23. València

ACA, Canc., reg. 1883,
ff. 73v-74r

Joan I, assabentat que Nicolau Eimeric no compleix l'exili que li ha estat imposat, dóna llicència a tots els seus súbdits perquè persegueixin l'inquisidor com a enemic públic i mana a tots els seus oficials que hi cooperin, sempre que en siguin requerits.

Nos Johannes, etc. Dum consideramus animo displicenti quod nos, ob graves et detestabiles culpas quas multipliciter diversisque modis ille diabolicus et depravatus homo frater Nicholaus Eymerici, de ordine predicatorum, colore officii inquisitionis pravitatis heretice contra nostram regiam maiestatem et nostros utique subditos multum scandalose commiserat, eidem, suis demeritis exigentibus, dudum cum littera nostra data Valentie, sub nostro sigillo secreto, VIII die aprilis anni proxime lapsi, precipiendo sub finali incursu ire nostre districte mandavimus ut infra certos dies tanquam nobis et gentibus nostris publicus inimicus et ut venenum pestiferum exiret a regnis et terris nostris, ut hec et alia in ipsa et aliis litteris nostris patefiunt, notorie expediens reputamus provisionem addere provisioni, maxime cum sciamus e certo quod idem frater Nicholaus maxima ductus fatuitate, sue salutis immemor, quamquam predicta litera seu provisio ad ipsum pervenerit, adhuc residet latitando; moti itaque ex premissis et aliis que nostrum animum ad hoc iuste et rationabiliter induxerunt, tenere presentis omnibus et singulis nostre dictionis submissis cuiusvis status, dignitatis seu conditionis existant, sive sint universitates, collegia aut singulares persone, damus et concedimus licentiam et plenariam facultatem quod ubicumque locorum, tam iudicialiter quam aliter, ipsum fratrem Nicholaum, nostrum et eorum, ut dictum est, publicum inimicum, persequantur et insequantur odio capitali, illis viis, modis et formis quibus eis expedientius videatur. Et pro hiis effectui reducendis possint et valeant semel et pluries congregare sindicum aut syndicos, procuratorem aut procuratores eligere, constituere et ordinare cum illa potestate quam eis conferre libuerit ad predicta, ipsosque destituere seu revocare et alios noviter ordinare, toties quoties eis fuerit benevisum; possint nec minus tallia et tallias inter se facere, indicere et ordinare, ipsasque colligere et levare ac eas colligi et levare facere, et tecam seu tecas aut bursas facere et specialiter deputare ubi pecunia ex iamdictis proventura reponi valeat, prout decet, ipsamque pecuniam expendere et distribuere in persecutione dicti hominis scelerati. Et generaliter omnia alia et singula facere valeant et liberaliter exercere per se aut eorum syndicos et procuratores, qui ad persecutionem et finalem exterminium dicti nostri et eorum publici inimici eis videantur quomodolibet expedire. Nos enim laudantes et approbantes nunc pro tunc quicquid per dictos nostros subditos in predictis et circa ea actum fuerit, persecutum seu enantatum, mandamus universis et singulis officialibus nostris et personis quibusvis intra nostrum dominium constitutis, sub nostre ire et indignationis incursu, quod

hanc nostram provisionem tenentes firmiter et inviolabiliter observantes, in predictis assistant et consilium opere et operam dent, quotiens locus affuerit, et inde fuerint requisiti. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus, nostro sigillo secreto munitam. Datum Valentie, xxiii die Martii, anno a nativitate Domini m ccc xc quarto. Rex Johannes.

Dominus Rex mandavit.
Petrus de Beviure.

19

1396 gener 16. Perpinyà

ACA, Canc., reg. 1889,
ff. 133^v-134^r

Joan I demana a Benet XIII que intervingui perquè cessin les dilacions per a la resolució de la causa que Pere Çaplana ha dut a la Cúria contra l'actuació de Nicolau Eimeric, el qual gaudeix de favors desordenats a Avinyó.

Petri Ça Plana

Sanctissime Pater. Quorumdam amicorum dilecti nostri Petri Ça Plana rectoris de Cilla, Valentine diocesis, querela percepto quod causa que inter dictum Petrum, ex parte una, et religiosum fratrem Nicholaum Eymerici, ordinis predicatorum, parte ex altera, super nonnullis fidem catholicam tangentibus in curia sanctitatis vestre ducitur, fuit, propter inordinatos favores quos idem frater Nicolaus reperit in dicta curia, longis dilationibus prorrogata, sanctitati vestre humiliter supplicamus quatenus, sublatis dictis favoribus, causam eandem mandare et facere dignemini celeriter, ut requiret iustitia, terminari sacri palatii apostolici terminis breviatis. Et quamquam in hiis, in quibus iustitiam petimus, exaudiri credamus, ea ad gratiam reputabimus singularem. Vestram personam almificam conservare dignetur altissimus felicibus incrementis. Datum in villa Perpiniensi, sub nostro sigillo secreto, xvi die Januarii, anno a nativitate Domini m ccc xcvi. Rex Johannes.

Dominus Rex mandavit mihi Petro de Ponte.
Probata.

20

1396 gener 16. Perpinyà

ACA, Canc., reg. 1889,
f. 134^r

La mateixa petició és adreçada pel rei al cardenal de la Cúria avinyonesa que tenia encomanada la resolució de la causa.

Petri Ça Plana

Reverende pater et amice carissime. Quorumdam amicorum dilecti nostri Petri Ça Plana, rectoris de Cilla, Valentine diocesis, querela, percepimus quod causa que inter dictum Petrum, ex parte una, et religiosum fratrem Nicholaum Eymerici, ordinis predicatorum, parte ex altera, in romana curia super nonnullis fidem catholicam tangentibus ducitur coram vobis multis fuerit, propter favores, quos idem frater Nicholaus in dicta repperit curia, dilationibus prorrogata. Quare paternitatem vestram affectuose rogamus quatenus causam predictam, prout per iustitiam fuerit faciendum, placeat nostri intuitu, sublatis quibusvis inordinatis favoribus, celerius terminare. Datum in villa Perpiniati, sub nostro sigillo secreto, XVI die Januarii, anno a nativitate Domini M CCC XCVI. Rex Johannes.

Dirigitur cardinali.

Idem.

Probata.